

El llenguatge

Exemples gramaticals

Es ben evident que la majoria de les coses es poden dir de diverses maneres, dit altrament, que la generalitat de les idees es poden expressar per mitjà de formes de llenguatge diferents. I no ens referim únicament als simples mots o paraules sinó també als recursos gramaticals, múltiples i variats, de què disposa cada llengua, amb els quals establem una relació entre aquests mots i construïm les oracions. Hom se'n pot adonar fàcilment només amb una prova ben senzilla i interessant: exposar per escrit, en un breu text, unes idees que un tingui, ben clares i definides, sobre qualsevol punt, després de quinze dies o un mes i redactar de nou, sense mirar l'anterior, l'exposició d'aquelles mateixes idees. La prova es conclou comparant les dues redaccions i veure quines diferències presenten.

Els exemples que es proposen en tractats gramaticals i en comentaris de divulgació lingüística pretenen, principalment, de resoldre una qüestió concreta i determinada, d'il·lustrar el lector o consultant sobre un punt, potser obscur o dubtós, de lèxic, de significació, de morfologia, de sintaxi, etc. I no pretenen, en cap cas, indicar que la idea o el concepte expressats amb aquell exemple gramatical, no poden ésser expressats sinó per mitjà d'aquella determinada forma de llenguatge, d'aquella frase o d'aquella construcció que hom ha intentat explicar. Són, en la majoria dels casos, exemples fora de context general, i en la pràctica de l'idioma és molt sovint aquest context —es a dir, les frases precedents i les que segueixen—, el que determina que per a l'expressió d'aquell pensament hom es decideixi per aquella o per aquella altra solució gramatical.

Més d'un cop hem sentit dir, o se'ns ha dit directament, que en lloc de les construccions relatives, que poden originar períodes amb una certa complexitat, podrien usar-se frases més simples i planeres. Evidentment. I, sobretot, fora de context. Cadascú opta per l'estil que més li plau o que més li convé: predomini de la frase curta i independent o bé del període extens, amb abundor de subordinades. Però quan el gramàtic o el comentarista explica el mecanisme de les oracions relatives no recomana el seu ús, intenta solament resoldre els dubtes o esmenar els errors que el seu ús real comporta. Si algú les esquivia per sistema és lliure de fer-ho. Tard o d'hora, però, si practica l'idioma, es trobarà presoner del context, que li imposarà com a única solució viable una oració de relatiu, potser de gran complexitat i tot, li caldrà aleshores el coneixement d'aquelles normes del seu funcionament que algú considera supèrflues, enlluernat per solucions més planeres i assequibles.

Albert Jané